

До спеціалізованої вченої ради
Херсонського державного університету
Юридична адреса:
вул. Університетська, 27, м. Херсон, 73003
Фактична адреса:
вул. Шевченка, 14, м. Івано-Франківськ,
Україна, 76018

РЕЦЕНЗІЯ

**рецензентки, кандидатки юридичних наук, старшої викладачки
кафедри національного, міжнародного права та правоохоронної діяльності
Шперун Христини Всеволодівни на дисертацію Живиці Олега
Олександровича «Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері
фізичної культури і спорту», подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 – «Право» за спеціальністю 081 – Право**

Дисертаційне дослідження Живиці Олега Олександровича присвячене комплексній розробці теоретичних засад і практичних аспектів адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фізичної культури і спорту в Україні. Обрана тема є безсумнівно актуальною, оскільки сфера фізичної культури і спорту в сучасних умовах поєднує елементи публічно-правового і приватноправового регулювання, зазнає впливу процесів євроінтеграції та реформування системи публічного управління, а водночас функціонує в умовах повномасштабної збройної агресії РФ, що зумовлює руйнування спортивної інфраструктури, вимушене переміщення спортсменів і тренерів та потребу в переосмисленні державної політики щодо повоєнного відновлення галузі. Фрагментарність нормативно-правового регулювання, неузгодженість окремих законодавчих положень, невизначеність правового статусу окремих суб'єктів спортивної діяльності та складнощі імплементації міжнародних стандартів у національну правову систему додатково підтверджують своєчасність і практичну значущість обраної проблематики. Слід також відзначити, що дослідження виконане на актуальну тематику з огляду на розроблення проєкту Закону України «Про спорт» (реєстр. № 15169

від 13 квітня 2026 року), результати якого можуть бути безпосередньо використані у процесі його юридико-технічного доопрацювання.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, оскільки авторський виклад рухається від теоретико-правових засад до механізму регулювання і завершується напрямом вдосконалення. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що налічують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (161 найменування) та додатків. У першому розділі досліджено суспільні відносини у сфері фізичної культури та спорту як предмета адміністративно-правового регулювання, охарактеризовано систему нормативно-правового забезпечення цієї сфери та розкрито принципи відповідного регулювання. Другий розділ присвячено механізму адміністративно-правового регулювання, зокрема суб'єктному складу, формам і методам регулятивного впливу, а також адміністративній відповідальності як його самостійному елементу. У третьому розділі здійснено аналіз міжнародних стандартів і зарубіжних моделей публічного адміністрування у досліджуваній сфері та сформульовано напрями вдосконалення національного механізму регулювання. Така архітектоніка дослідження дозволяє послідовно перейти від теоретичного осмислення предмета до прикладних пропозицій, забезпечуючи цілісність і завершеність наукового викладу.

Методологічну основу дисертації складає обґрунтовано дібраний комплекс методів наукового пізнання. Автор застосовує загальнонаукові методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції для формування системного бачення предмета дослідження. Історико-правовий метод – для з'ясування генези нормативно-правового забезпечення галузі, порівняльно-правовий метод – для зіставлення вітчизняної практики із зарубіжними моделями публічного адміністрування у сфері спорту, зокрема польською, скандинавською, централізованою та децентралізованою, формально-догматичний метод – для аналізу чинних нормативних конструкцій та системно-структурний метод – для визначення місця досліджуваних відносин у системі адміністративного права.

Така методологічна база забезпечила комплексність і обґрунтованість отриманих наукових результатів.

Наукова новизна одержаних результатів не викликає сумнівів, оскільки дисертація є першим у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексним дослідженням адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фізичної культури та спорту як цілісної системи взаємопов'язаних підсистем. Заслужують на увагу, зокрема:

1. Авторське визначення адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фізичної культури та спорту як самостійного напрямку публічного адміністрування, що поєднує державне управління та спортивне самоврядування.

2. Виокремлення чотирирівневої ієрархічної системи нормативно-правового забезпечення досліджуваної сфери (конституційний, законодавчий, підзаконний та міжнародно-правовий рівні) з визначенням восьми змістовних напрямів такого забезпечення.

3. Авторська чотириелементна класифікація принципів адміністративно-правового регулювання, яка, на відміну від традиційної трискладової моделі, включає окрему групу принципів взаємодії публічного і приватного регулювання, принципів автономії спорту та визнання норм *lexsportiva*.

4. Комплексний підхід до розуміння системи суб'єктів досліджуваних відносин як багаторівневої сукупності органів публічної влади, суб'єктів з делегованими повноваженнями та організацій зі змішаною публічно-приватною природою.

5. Визначення функціональних особливостей адміністративної відповідальності у сфері фізичної культури та спорту, її транснаціонального характеру та конкуренції зі спортивною відповідальністю.

Особливої уваги заслуговує авторська концепція переорієнтації адміністративно-правового регулювання з управлінсько-організаційної парадигми на людиноцентричну концепцію, що передбачає пріоритет прав і свобод учасників спортивних відносин над інтересами управлінського апарату,

а також обґрунтування самостійного місця принципів *lex sportiva* як окремої групи, що забезпечує баланс між державним управлінням і саморегуляцією спортивного руху, на відміну від наявних у доктрині підходів, які розглядають цей феномен виключно поза межами адміністративно-правових принципів. Не менш вагомим є висновок про необхідність надання Національному антидопінговому центру статусу незалежного адміністративного органу, що усуває правову невизначеність щодо юридичної сили його внутрішніх актів, а також обґрунтування доцільності інституційного розмежування функцій формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту шляхом відновлення окремого виконавчого органу галузі.

Теоретичне значення дослідження полягає у розширенні доктрини адміністративного права в частині розуміння предмета, принципів, суб'єктного складу та форм і методів регулювання спортивної сфери. Авторські дефініції форми і методу адміністративно-правового регулювання, а також концепція чотириелементної системи принципів, створюють підґрунтя для подальших доктринальних розробок у сфері спортивного права. Практичне значення результатів підтверджується актами впровадження у діяльність Адвокатської компанії «ВАШЕ ПРАВО», Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» та Громадської організації «Київська асоціація пляжного футболу», що засвідчує затребуваність сформульованих пропозицій у правозастосовній, освітній та інституційній практиці.

Емпіричну основу дисертації складає широке коло джерел – від конституційних і законодавчих актів України, Кодексу України про адміністративні правопорушення до міжнародно-правових документів – Всесвітнього антидопінгового кодексу ВАДА, Конвенції Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями, Стратегії фізичної активності для Європейського регіону ВООЗ, а також практики Спортивного арбітражного суду (CAS). Використання актуальної судової та арбітражної практики, офіційної статистики щодо руйнувань спортивної інфраструктури та внутрішнього переміщення осіб надає дослідженню необхідної емпіричної

переконливості. Бібліографія роботи нараховує 161 найменування, оформлена відповідно до вимог академічної доброчесності, охоплює як фундаментальні праці вітчизняних учених-адміністративістів, так і актуальні джерела останніх років.

Апробація результатів дослідження є достатньою: основні положення дисертації висвітлено у 5 наукових публікаціях, з яких 3 статті опубліковано у фахових виданнях категорії «Б», а 2 – є доповідями на міжнародних науково-практичних конференціях у Ризі (Латвія) та Кропивницькому. Виклад результатів дослідження витримано у науковому стилі, термінологія використана коректно, авторські дефініції чітко сформульовані та аргументовані. Дисертація демонструє належний рівень академічної доброчесності: автор послідовно посилається на використані джерела, дотримується правил цитування, а самостійний характер викладу підтверджує оригінальність отриманих результатів.

Загалом дисертаційне дослідження Живиці Олега Олександровича є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, яка вперше у вітчизняній адміністративно-правовій науці системно розкриває механізм адміністративно-правового регулювання відносин у сфері фізичної культури і спорту крізь призму сучасних викликів – євроінтеграційних процесів, стандартів належного врядування та реалій повоєнного відновлення. Водночас, надаючи загалом позитивну оцінку роботі, вважаємо за доцільне висловити такі зауваження рекомендаційного характеру, які не применшують наукової та практичної значущості дослідження:

1. У роботі ґрунтовно проаналізовано польську, скандинавську, централізовану, децентралізовану та змішану моделі публічного адміністрування спортивної сфери, проте порівняльно-правовий аналіз здійснено переважно на рівні узагальнених моделей, без глибокого зіставлення конкретних нормативних актів окремих держав-членів ЄС. Доцільним було б доповнити дослідження детальнішим порівнянням законодавства однієї-двох

країн, найбільш релевантних для української реформи, на кшталт того, як це здійснено щодо реформованої польської моделі.

2. Дисертантом обґрунтовано необхідність прийняття Спортивного кодексу України як єдиного кодифікованого акту в галузі, що є слушною та перспективною пропозицією. Водночас у роботі не наведено концептуальної структури такого кодексу чи хоча б переліку його розділів, що дозволило б повніше розкрити практичну реалізованість цієї ідеї та підвищити її законотворчу цінність.

3. У дисертації приділено значну увагу міжнародним стандартам та зарубіжній практиці, включаючи рішення Спортивного арбітражного суду, проте бракує аналізу вітчизняної судової практики щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері фізичної культури та спорту. Такий аналіз дозволив би виявити типові проблеми правозастосування в українських судах і зробити висновки дослідження більш наближеними до національної практики.

4. Запропонована автором концепція цифровізації адміністративних процедур у рамках системи «Цифровий спорт» є новаторською, проте розкрита переважно на концептуальному рівні. Доцільним було б конкретизувати правові механізми функціонування такої системи, зокрема питання захисту персональних даних спортсменів та порядку електронної взаємодії суб'єктів галузі.

5. У роботі обґрунтовано необхідність запровадження спортивного омбудсмена та постійно діючого спортивного третейського суду як інституційних механізмів захисту прав учасників спортивних відносин. Однак дисертація не розкриває достатньою мірою питання фінансового та кадрового забезпечення цих інституцій, порядку їх формування та співвідношення повноважень з наявними органами державної влади й судовою системою.

6. Поручені у дисертації питання повоєнного відновлення спортивної інфраструктури та реінтеграції внутрішньо переміщених спортсменів мають вагоме прикладне значення, проте викладені здебільшого узагальнено.

Поглиблений розгляд адміністративно-правових механізмів документування руйнувань спортивних об'єктів на деокупованих територіях та порядку відновлення їх акредитації міг би стати самостійним і цінним напрямом подальших наукових розробок.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Враховуючи викладене, вважаю, що дисертаційна робота Живиці Олега Олександровича «Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері фізичної культури і спорту» є завершеним самостійним дослідженням, містить нові теоретично обґрунтовані положення і практично значущі пропозиції, відповідає вимогам, установленим Порядком присудження ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензентка,

старша викладачка кафедри національного,
міжнародного права та правоохоронної
діяльності, кандидатка юридичних наук

Шперун Христина Всеволодівна